

BÁTHORY ISTVÁN HADJÁRATAI AZ OROSZOK ELLEN.

NEGYEDIK ÉS BEFEJEZŐ KÖZLEMÉNY.

III.

TUROWLA, SOKOL, SUSÁ ÉS NISZCZERDA VÁRAK ELFOGLALASA. —
SMOLENSK KÖRNYÉKE ÉS A DNIEPEREN TÚLI OROSZ TARTOMÁ-
NYOK ELPUZTÍTÁSA 1579 ŐSZÉN.

Polock nagyfontosságú várának elfoglalásával az 1579-diki hadjárat főfeladata megoldatott; a hadjárat teljes erővel való tovább folytatására s az orosz területen való benebb hatolásra a beállott zord időjárás miatt gondolni sem lehetett. De egy fontos teendő még hátra volt: Polock biztosítása a szomszédos orosz várakból jöhető támadás ellen, s a mi ezzel egyértelmű volt: az ellenség kiűzetése az egész polocki területről a várak elfoglalása által.

Három kisebb várat, Krasnát, Kosianát és Sitnát (a mint látuk) már a hadjárat elején elfoglaltak és leromboltak; négy vár állott még épen és sértetlenül a polocki tartományban, úgy mint: *Turowla, Sokol, Susa* és *Niszczzerda*.

Turowla négy mérföldnyire feküdt Polocktól keletfelé, a Dűna folyó déli partján, ott hol a litván mocsarokból folyó Turowla belé ömlik.¹⁾ Északról és nyugatról e két folyó karjai övezék a várat, az ellenkező oldalon a szárazföld felől egy mocsaras tó zárta el mintegy rekeszképen; úgy hogy minden oldalról természetes határ védvén, nehezen lehetett megközelíteni. E kedvező fekvésű vár nevezetes posztíója volt az oroszoknak. Ez zárta el Polockot a

¹⁾ Lásd a 232. lapon közölt térképet.

Düna felső vidékétől, a lengyel király hatalmában megmaradt felső-dünai váraktól, Ullától, Wittebsktől stb. s ez akadályozta meg az élelemszállítást a legkönnyebb vízi úton, a mi miatt az ostromlóknak oly sokat kellett szenvedniök.

Ez a körülmény már magában eléggé megmagyarázza e vár hadászati fontosságát, a mit még inkább növelt az, hogy Susával, a Litvánia belsejében még egyedül álló, a mocsarak közt épült orosz várral ez tartotta fenn az összeköttetést.

Báthory átlátván e vár fontosságát, még Polock ostroma kezdetén kísérletet tétetett elfoglalására. A litván seregből *Żuk* Ferenczet küldötte kisebb csapattal Turowla alá, azon reményben, hogy gyors meglepés által sikerülend ezt is bevenni. De a kísérlet nem vezetett a kívánt eredményre. A jól fölszerelt vár erős őrséggel volt ellátva, a mely éberem örködvén, megvédelmezte a természet által is jól megerősített várat, úgy hogy a litván kozákoknak, a kik ostromra egyáltalában nem voltak fölkészülve s alig néhány kisebbrendű ágyút vittek magokkal, eredménytelenül kellett a táborba visszatérniök.

Báthory Polock bevétele után legfőbb gondját a két legerősebb szomszéd vár, ú. m. Turowla és Sokol elfoglalására irányozta. Turowla alá legmegbízhatóbb hadait, a magyarokat küldötte, *Békés* Gáspár, — Sokol ellen a lengyeleket a főhetman vezérlete alatt; ő maga pedig a polocki régebbi táborhelyről, melyet a zivatarok elmostak, fölkerekedett s a Zapolotta folyón átkelve a dünai út mentében ütött tábort, hogy onnan kísérje éber figyelemmel e két fontos vár ostromát, hogy szükség esetén könnyen mozdulhasson segítségül bármely irányba.

A míg a magyar hadak a polocki táborban Turowla ostromára készülödnének: a litván fővezér jónak látta újabb kísérletet tétetni, hogy Polock bevétele után az orosz hadseregben beállott zürzavar és megrettenés közepette van-e még bátorsága a turowlai őrségnek az ellenállásra? E czélból az önként ajánlkozó *Kurz* Mártont litván-kozák csapatával, mellé rendelvén *Lukomski* Szaniszló ullai parancsnokot, a vár alá küldötte.¹⁾

A turowlai őrség nem volt többé régi harcziás hangulatában

¹⁾ *Heidenstein* i. m. baseli 1588. kiad. 49. l.

s ellenálló kedvében. Mert a mint a polocki ágyúk elnémultak, a föl-föllobogó tüzek elaludtak, e néma jelekből rögtön megértették, hogy Polock elesett s biztosra vévén, hogy most már rájuk kerül a sor: kétségbe estek sorsuk fölött. Midőn aztán a litván kozákság a várfalak alá száguldott könnyű lovaival, a várórség azt hívéen, hogy az egész polocki tábor jó ellenük: annyira erőt vett rajtuk a félelem, hogy hanyatt-homlok rohantak ki az ellenkező kapukon s menekült ki-ki a merre tudott. A várban csak a parancsnokok maradtak a czár haragjától való félelmökben.¹⁾

Litván kozákoknak tehát ki sem kellett lőni puskájokat, Turowla vára egész felszerelésével kardesapás nélkül kezökbe került szeptember 4-dikén.

A várban őrséget hagyva, diadallal tértek vissza a királyi táborba, magokkal vivén az elfogott orosz tiszteteket.

Turowla vára különben a mily könnyen elfoglaltatott, ép oly váratlanul elveszett ismét. Nem az ellenség foglalta vissza, de gondatlanságból keletkezett tűz emésztette meg fából készült tornyos falait, alig néhány nap múlva elfoglaltatása után. Mert a benne hagyott őrség gondatlanul bánván a tűzzel a faerődök és fából könnyedén összerótt házak között: az örömlövések tüzét addig szórta az elfoglalt ágyúkból, míg nem a faalkotmány meggyúladt, lángba borult s menthetetlenül porrá égett.²⁾ Úgy hogy az őrségnek ki kellett vonulnia a pusztá várból.

Turowla ilyenét gondatlan elvesztését annál inkább fájlalta a király, mert e vár által *Susa* vára teljesen el lévén vágva az orosz

¹⁾ «Turovlienses praesidiarii . . . , cum pavor majorem quam pro numero militum speciem copiarum objecisset, exercitum universum adesse ratí, per aversam portam se propere omnes ejiciunt ac fuga evadunt *pala-tinis suis desertis*, qui cum arcem sibi non deserendam putarent, ac soli in ea permanerent, ad 4-am Sept. diem cum arce et belli apparatu ac com-meatu omni regiam in potestatem pervenerunt». (*Rerum post captum Polotiam contra Moscum gestarum narratio.*)

²⁾ «Arce ita occupata miles ille, qui coeperat, praesidio relinquitur: is dum inter ligneas munitiones ac domos tæda ædificatas indiligenter ignem habet, tormentisque maioribus gratulationis et læticiæ causa jaculatur, temere incendio causam præbuit: quod sublatum paucis post diebus, quam capta esset, arcem delevit, ut non minore celeritate, quam occupa-verat, Turovliam miles amiserit». (*Rerum capta Polotia gest. narratio.*)

földtől, minden segélytől és élelemtől: előbb-utóbb föl kellett volna adnia magát; most pedig újra folszabadult és megnyilt az útja Oroszország felé.

* * *

Fontosabb szerep jutott az 1579-diki lengyel-orosz hadjárat történetében *Sokol* várának, melynek elfoglalása komoly ostromot igényelt és sok vérontásba került.

Sokol Polocktól északkelet felé, mintegy öt mérföldnyire feküdt a *Drissa* és *Niszcza* folyó összeömlése között.¹⁾ Hadászati fontossága abban állott, hogy ez védelmezte a Polocktól *Pskow* (az orosz birodalom északnyugati legerősebb vára) felé vezető útát és a mellett hátban fenyegette a lengyeleknek a Dűna mentében Polock felé épített útvonalát. Úgy annyira, hogy e hadászati út védelmére állandó őrséget kellett tartania az ostromló seregeknek a sokoliak ellenében.

Sokol vára e nevezetes föladatának megfelelőleg erős őrséggel volt ellátva. És most kétszeresen, mert a hadjárat kezdetén a polocki őrség segítségére a pskowi czári táborból küldött orosz segédhadak, miután Polock várától az ostromló sereg által elvágattak: Sokol várába szorultak be. Vezéreik, *Sermetjef* Fedor, *Sein* Boris és mások részint a czárral való rokonsággal, részint kiváló hadvezéri hírnévvel dicsekedhettek. Seregük pedig az orosz hadak legjavát képezték, köztük volt a czár udvari testőrsége s a moszkvai nemesség színe, virága. Összesen, a rendes várőrségen kívül, mintegy 5000 ember. Hozzájuk csatlakozott a Felső-Dűna és Volga melléki hadakból mintegy 2000 puskás, kik a tatárokkal vívott harcokban a legedzettebb és leggyakorlottabb katonákká képezték ki magokat. Ezek ellen kellett most a lengyeleknek indulniok.

Sokol vára alatt már előbb is folyt csatározás. A polocki tábort s a dűnamenti hadászati útát fenyegetvén ezek: már előbb küldettek e vár alá litván csapatok előbb *Woliminski* János, majd

¹⁾ Lásd a 232. lapon közölt térképeket. *Galitzin* hg. id. m. azt írja, hogy e vár hol fekvését nem tudja; jöllehet az egykorú térképeken föllelhető s most is *Sokolnik* nevet visel.

Radziwiłł Kristóf litván főpohárnok és *Chlebovicz* János minski várnagy vezérlete alatt. De mert az oroszok a várat és erődítvényeket s ágyúik védvonalát elhagyni s nyílt harczot elfogadni vonakodtak: mindössze néhány lovas összecsapás történt, a melyben mindkét részről többen elesetek és megsebesültek. Végre is a litvánoknak komoly ütközet vívása nélkül, néhány orosz fogollyal megelegedve, kellett visszatérniök a polocki táborba királyukhoz, a ki elhatározta, hogy később rendszeres hadat indít Sokol vára ellen.¹⁾

Polock után Sokol várának az ostromára került a sor, a minek végrehajtását *Mieleckire*, a lengyel fővezérre, bízta a király.

A főhetman lengyel lovas és gyalog csapatokkal és német zsoldosokkal szept. elején indult Sokol vára alá. A király ágyúkat és ostromszereket vízi úton küldött utána a Dünán le, majd a *Drissa* folyón fölfelé. Mert az igavonó barmok az éhségtől és nagy fáradtságtól elhullván, a főhetman társzekereket nem vihetett magával a zivataroktól úgy is erősen megrongált úton, a melyen a hadsereg maga is csak nagy fáradsággal haladhatott előre.

A mint a lengyel sereg a *Drissa* folyóhoz érkezett, *Zbaraski* János braclawi vajda a lovasság egy részével átúsztatott a folyón s Sokolon túl a pskowi út mentében foglalt állást; a sereg többi részének átszállítására *Woroniccki* Miklós, a lovasság parancsnoka, vastag gerendákból, erős lánczokkal összekötözve, hídát veretett. Az átkelést a kiáradt folyón keresztül az ellenség legkevésbé sem gátolta; habár föl s alá száguldoztak a tulsó parton, összes törekvésüket arra irányozva, hogy félelmet gerjessenek a lengyel seregben. Fenhargon kiabáltak, mintha tudakozódnának egymás között (úgy hogy a lengyelek meghallják): *itt vannak-e az asztrakáni, a kazáni stb. seregek?* a mire mások harsány hangon felelték, hogy igen is itt vannak.²⁾

¹⁾ *Rerum post captam Polotiam gest. narratio. Heidenstein* i. m. baseli 1588. kiadás 43. l.

²⁾ «In adversa ripa ociose tantum inequitans, inani metus faciendi studio, clare ut exaudiri a nostris facile possent, subinde inter se sciscitabantur; adessent apud se Astaacanorum, adessent Casanorum copiae? quas alter adesse magna itidem voce respondebat». (*Rerum post capta Polotia gest. narratio és Heidenstein* id. m. 52. l.)

Hogy az orosz hadsereg harczkedve nem volt valami nagy, kitűnik abból is, hogy a lengyelek közeledésének hírére a fegyelmet nem ismerő felső-dünaí és volgai ezredek, vezérek parancsa ellenére elhagyták a várat s visszatértek Oroszország belsejébe.¹⁾

A lengyel-német sereg átkelven a vizen, a várral szemben a *Drissa* és *Niszca* folyó ágai között helyezkedett el. A vártól csekély távolságra erdő terült el, ebben állította föl a főhetman fedett állásban a lovasságot; a lengyel gyalogságot a *Niszca*, a németeket a *Drissa* folyó mentében. A braclavi vajda pedig (mint láttuk) lovasságával a vár hátsó kapujával szemben a Pskow felé vezető úton foglalt állást.

Tüstént hozzá láttak az ostromművelethez. A lengyelek a *Niszca*, a németek a *Drissa* folyó mentében hánytak erődöket és ásták vívó árkaikat a vár felé, úgy hogy midőn a várhoz közel jutottak, lengyelek és németek egymással szembe fordultak s összehatalálkozván, egyesült erővel dolgoztak és haladtak a vár felé.

Az oroszok látván az ostromló sereg csekély számát s bízván abban, hogy Polock ostromában és a terhes útavasban kifáradtak: egy csapással akarták őket megsemmisíteni. Félelmet színlelve a várba vonultak s nyugodtan nézték az ostromműveletet s az alatt (a mint a foglyok később elárulták) előkészületeket tettek, hogy hajnalhasadtával kirohanást tegyenek s szétverjék az ostromló hadat. De a lengyelek ezt nem várták be.

A mint az ágyúkkal lőtávolba jutottak, *Dobrossolowski*, a tüzéség parancsnoka, három megtüzesített golyót röpített egymás után a várba. Kettő tüstént tüzet gerjesztett, de ezt az oroszok idejekorán észrevéven, serényen eloltották. A harmadik csaknem a vár alapfalába fúródott s ezt az oroszok csak akkor vették észre, midőn már annyira lángra gyújtá a várfal száraz gerendáit, hogy eloltani többé nem lehetett. Rövid idő alatt a várfalak széltiben-hosszában lángban állottak.

Mielecki érkezettnek látta a döntő pillanatot. Megfuvatta a trombitákat s ostromra készíté seregét. Az oroszok látván a rohamra készülést, s a tüzet eloltani nem bírván, kétségbe estek

¹⁾ «est genus illud militum leve et insolvens disciplina». (Rerum capta Polotia gest. narratio.)

sorsuk fölött s az égő vár falai közül a Niszeza felőli hátulsó kapun mind többen-többen menekültek kifelé. A lengyelek a közeli erdők-ből eléjük vágtak s útjokat állották; segítségökre siettek a német puskások is, a kik Polock alatt gyávaság hírébe jutván, kétszeres elszántsággal küzdöttek, hogy a hírókon ejtett esorbát kiköszörüljék.¹⁾ Az oroszokat visszaszorították az égő várba, nyomban követék őket a németek, a kik égtek a bosszúvágtyól a társaikon évek óta s újabban Polock várában elkövetett kegyetlenkedések miatt.

A várban óriási öldöklés keletkezett. Hiába adtak jelt az oroszok fegyverrel és szóval a capitulatióra, az oroszúl nem tudó németek nem értették s nem akarták érteni. Az oroszok a végső kétségbeesésben teljes erejükből védtek tehát magokat; a kapu tornyában levő őrség pedig látva társaik veszedelmét, a kaput eltorlaszolja s ezáltal a betóduló németeket a várba hatolt társaiktól elrekeszti.²⁾ A vérengzés annál elkeseredettebben folyt; míg-nem a várba szorult 500 német s legalább is ugyanannyi orosz holtteste borította a vár piaczat. Azalatt *Rosdrasewski* a többi németek élén s a lengyelek nagy erőfeszítéssel betörték a kaput, s ha társaik segélyére későn is, a bosszúállásra elég korán érkeztek. Az oroszok nagy része fölkonzultatott, némelyek önkényt a lángok közé rohantak s aránylag kevesen menekülhettek a vérfürdőből egy-egy mellékkapun vagy résen keresztül. Az öldöklés oly nagy volt, hogy a legrégebb katonák, köztük *Weier* német főparancsnok, úgy nyilatkoztak, hogy soha sem láttak hasonló vérengzést és a holttestek oly nagy tömegét.³⁾

¹⁾ «qui ad Polotiam ignaviæ notam susceptam abolitam cupientes...» (*J. D. Sulikoviï: Commentarius stb. 122. l.*)

²⁾ «Quæque supra portam custodiae erant, *catractam* e turri portæ imminentem in irrupentes dejiciunt, sic nostros receptu alios, alios aditu subsidioque excludunt». (*Resum capta Polotia gest. narratio.*) «Qui reliqui in arce erant, supplices vitam rogare cœperunt; sed irrupente milite Germanico ac omnes promiscue cædente, desperata salute *catractam*, quæ ex superiori loco portæ imminebat, demittunt: conclusosque in arce ad quingentos milites Germanos interficiunt.» (*Heidenstein id. m. 53.*) Vajon a «*catracta*» alatt itt valóságos vizzuhatag értendő-e?

³⁾ «Magna ubique cædes fit, ut multi ac præter cæteros Veierus veteranus præfectus, cum se multis præliis interfuisse dicerent, nusquam

A menekülők nagy része a németek táborhelyére és erődeire bukkant, a hol kegyetlenül fölkoncizoltattak. Így koncizoltatott föl *Sein* Boris is három más vezértársával.¹⁾ Jobb sorsuk volt azoknak, kik a lengyelek kezébe kerültek. Ezek, kik nyelvüket is értették, sokkal több kíméletet tanúsítottak az oroszok iránt s életben hagyták az elfogottakat. Sőt a tiszteknek másnap kardjokat is visszaadták.²⁾

A másik orosz fővezér, *Sermetjef*, a lovasság egy részével a Pskow felé vezető úton próbált menekülni, de itt a braclawi pa'atinus kezébe és fogságába jutott társaival együtt. Rajta kívül a legelőbbkelő fogoly volt még a dűnai csapatok egyik parancsnoka (*Mesoiadus*), a ki ezrede eltávozása után is a várőrségnél maradt s most elfogatott.

Körülbelől 4000 orosz esett el Sokol várában és környékén ; s oly sokan estek fogságba, hogy alig volt lengyel katona, a kinek legalább egy foglya ne lett volna, a tisztekre és parancsnokokra egész sereg fogoly esett.

De a veszteség nagysága nem a számokban rejlett, hanem abban, hogy az orosz sereg legválogatottabb része, köztük a czár testőrsége pusztult ott el, a mint az nemcsak a foglyok vallomásából tűnt ki, de szembeötlött az első tekintetre a holttestek előkelő formájáról, öltözetéről és a náluk talált zsákmány nagyságáról, mert pénzben, értékes ruhákban és arany-ezüst ékszerben annyi kincset találtak ott az elesett bojároknál, hogy a katonák valósággal meggazdagodtak belőle.³⁾

in ullius prælii loco densius strata constipataque inter se cadavera se vidisse confirmare non dubitarent». (*Heidenstein* id. m. 52. l.)

¹⁾ «In his Borissius Seinus, Andreas Palecius, Michael Lycus, Basilius Crivoborscius palatini cecidere». (*Rerum capta Polotia gest. narratio.*)

²⁾ *Sulikovii*: Commentarius 122. l.

³⁾ «Hostium ad quatuor millia cæsa, quos ex lectissimo et quidem prætoriano milite Magni Ducis fuisse, etsi ex captivis cognitum est, tamen etiam ex ipsa corporum stratorum forma et proceritate, animisque perditis in rebus adhibitis, tum prædæ ratione potuit intelligi: in qua quidem præda maior et pecuniæ, et vestis preciosæ, et aliorum ornamentorum numerus fuit, quam ut gregarii militis fuisse videri posset: captivorum ea multitudo est, ut et penes præfectos copiarum permulti sint, et Polonorum militum prope sint nulli, qui in potestate non singulos alii, alii plures

Mielecki, a győzedelmes főhetman, negyed napra¹⁾ fényes diadallal tért vissza Polock alá, számos fogolylyal kedveskedvén a királynak és barátainak. Báthory sem hagyta jutalom nélkül a magokat kitüntetett vitézeket, a megüresedett parancsnokságokat kiosztotta közöttük s egyéb adományokkal látta el az érdemeseket, tiszteket ép úgy, mint közkatonákat.

* * *

Két vár állott még a polocki vajdaság területén. Egyik a litván mocsarak között nehezen hozzáférhető *Susa*; a másik Sokol felett: Niszczzerda. A király ezeknek bevételét már nem várta be Polock alatt.

Susát, tekintettel a vár fekvésére, az előhaladt őszi időre s a katonák kimerültségére, nem akarta ostrom alá fogni; meg volt arról győződve, hogy elszigeteltségében előbb-utóbb föl kell adnia magát. Mert a szomszéd állomásokra mindenüvé annyi őrséget rendelt és úgy helyezte el a katonaságot, hogy az oroszok Susától elzárassanak. Számításában nem is csalódott.

A csár belátván, hogy Polock elvesztése után Susát meg nem tarthatja, szeptember 6-dikán, majd Sokol elvesztése után ismételve szeptember 16-dikán parancsot küldött a susai palatinusnak (ad Petrum Theodori f. Coliceum) és az őrségnek, hogy menekülésükről gondoskodjanak, de előbb a templom szent képeit, a vallásos könyveket és egyéb egyházi kincseket ássák el a földbe, a hadi felszerelést, az ágyúkat és puskaport semmisítsék meg, nehogy az ellenség kezébe kerüljön, végül pedig a várat gyújtsák föl s úgy hagyják oda.

Ezt a rendeletet a pskowi táborból hazafelé induló csár több követ által különféle irányban (hogy annál biztosabban oda érjen) küldötte Susába. Egyikét eme levélvivőknek a lengyel katonák elfogták és a fővezérhez vitték. Másikát a polocki vajda emberei fogták el; némelyek azonban elértek Susába.

habeant». (*Rerum capta Polotia gest. narratio*. Vesd össze *Heidenstein* id. m. 53. l.)

¹⁾ *Sulikovi*: *Commentarius* — és *Piaceci* Pauli *Chronicon*-ja szerint az ostrom maga három napig tartott.

Mieleckinek inkább az ágyúk és a hadi fölszerelés feküdtek a szívéen, s hogy ezeket megmentse, tüstént küldött a vár alá egy csapatot, föladásra szólítandó az őrséget. A polocki vajda maga is a vár alá szállott és levelet küldött az őrséghez, melyben a király kegyelméről biztosítván, inti őket, hogy adják fel önkényt a várat s ne várják be az ostromot. A susai őrség nem sokáig habozott, azon kikötéssel, hogy fölkelhetőiket magokkal vihetik és szabadon eltávozhhatnak, a várat minden hadi és élelmi fölszereléssel együtt föladták, 1579 október 6-dikán.

Mielecki most már nyugodtan bocsáthatta téli szállásra, háromfelé osztva, hadseregét.

A polocki palatinus, a kinek föladatává tette a király a vajdasága területén még itt-ott fönmaradt ellenség meghódítását, nemsokára (nov.) az utolsó orosz vár, a Sokoltól északra a Niszczá folyó és tó mellett fekvő *Niszczerdá* bevételét jelenthette az akkor már Varsóban időző fejedelemnek. Ezt is könnyű szerrel foglalták el a polocki kozákok, t. i. a várőrség könnyű lovassága.

* * *

A polocki területen a Duna vidékén folyt rendszeres hadjáraton kívül Litvánia és Lengyelország keleti végein, illetőleg Oroszország nyugati tartományaiban is dúlt a háború, a csatározás, napi renden voltak a beütések.

Így az *orszai* kapitány, *Kmita Philo*, a kinek néhány száz lovas és gyalog zsoldos katona volt parancsnoksága alatt, zászlaja alá gyűjtven a Felső-Dnieper vidéki nemesség és lakosság egy részét: beütött az orosz birodalomba, ott nagy pusztítást vitt véghez, mintegy 2000 falut fölgyújtott, *Smolensk* külvárosát fölégette, e vidékről sok ezer embert rabul ejtett és nagyszámú marhasereget elhajtott, s zsákmányával minden kár és veszteség nélkül tért vissza határszéli várába.

Nemsokára azután a kiewi vajda, *Ostrogski* Konstantin, fiával Janusiussal, *Visniowiecki* Mihály braclawi várnagygyal és néhány ezer hadi néppel beütött a Dnieperen túli orosz tartományba. Tatar csapatokat küldött előre, hogy azok a vidéket széltiben-hosszában pusztítván, megrettentsék az ellenséget. Ő maga többi csa-

patával *Czernihow* alá szállván, a vár körül tábort ütött s ostromolni kezdette. A várost felgyújtatta és elpusztíttatá, de a várral nem boldogult, mert az jól föl volt szerelve és erősen védelmezték az oroszok, ő pedig kevés gyalogsággal és ágyúkkal rendelkezett. Hozzájárulván még a zord időjárás is, az ostrommal fölhagyott, a helyett a szomszédos helyeket kifosztatta, az egész síveri tartományt elpusztíttatta, s egész Starodub, Radohost és Podczepow városáig zsákmányoltatván könnyű lovas csapataival, igen gazdag prédával tért vissza késő ősszel Kiewbe.

Hasonló szerencsével csatározott az orosz területen a micislawi kapitány, Solomirecki János, a ki Jaroslaw városát feldúlta és környékén számtalan sok falut elpusztított.¹⁾

Ezzel fejeztetett be az 1579. diadalmas hadjárat, melynek eredménye Polock és a körülötte fekvő várak (összesen nyolcz vár) bevétele, az egész polocki vajdaság területének visszahódítása, a czár legválogatottabb seregének megsemmisítése s a Dnieperen túli orosz tartományok kipusztítása lön. Az anyagi nyereséget messze fölülmúlta az erkölcsi siker. A lengyel-litván-magyar hadak fölénye, a mi lényegesen bebizonyult a hadjárat alatt, a mily mértékben föllelkesíté a győzőket, ép oly csüggesztőleg hatott az oroszokra. És ez erkölcsi siker sokban hozzájárult a következő hadjáratok diadalaihoz.

Dr. SZÁDECZKY LAJOS.

¹⁾ L. Rerum post captam Polotiam gest. narratio. *Heidenstein* id. m. *Sulikowski*; *Commentarius* etc.